

музичним керівником беруть участь у шкільних, міських, обласних, національних конкурсах та фестивалях) [4].

Однією з провідних умов підвищення ефективності морально-естетичного виховання молодших школярів засобами української музики, є пізнавально-поетапне його вивчення. Такими етапами є: сприйняття (ознайомлення), детальний аналіз твору, цілісне усвідомлення його як естетичного об'єкту. Вчитель може знайомити учнів із пізнавальними елементами: співставлення традиційних та класичних виконавських варіантів народної пісні, колективне обговорення морально-естетичної суті твору, який вивчається, ідентифікується з його образами [6].

Висновки. Отже, використання пісенного фольклору у процесі морально-естетичного виховання молодших школярів - один з наймогутніших засобів виховання творчої особистості, що гармонізує ціннісне ставлення до природи, людини, мистецтва, світу, концентрує духовну міць нації. Фольклорний пісенний матеріал повинен відповідати співацьким можливостям учнів, їх природному діапазону. А процес залучення дітей до народної творчості включає в себе інсценізування народної пісні, підбір широкого пісенного репертуару та пізнавально-поетапне його вивчення. При цьому, критеріями сформованості морально-естетичного виховання молодших школярів засобами української народної музики виступають: а) обізнаність учнів з українською народною творчістю; б) рівень інтересу до творів української народної творчості; в) участь у музичному житті класу, школи, міста. Музичне мистецтво є потужним засобом реалізації та розвитку морально-естетичного виховання молодших школярів.

Література

1. Верховинець В.М. Весняночка: ігри для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку/ В. М. Верховинець // —Київ: Музична Україна, 1979. — 340 с.
2. Ветлугіна Н. О. Музичний розвиток дитини /Н. О. Ветлугіна ; [пер. з рос. К. Скрипченка]// — Київ:Музична Україна, 1978. — 255 с.
3. Коваль Т. В. Виховання музичної культури молодших школярів засобами українського музичного фольклору // Наукові записки. Збірник матеріалів звітної науково-практичної конференції викладачів і студентів. [Текст] : серія "Початкове навчання". Вип. 1 / редкол. : В. Г. Волочай, Г. С. Тарасенко, В. С. Штифурак [та інш.]. - Вінниця : ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2002. - 93 с.
4. Миропольська Н. Є., Рудницька О. П. Критерії музично-естетичного розвитку дітей / Н.Є. Миропольська, О. П. Рудницька // Початкова школа. — 1985. — № 3. — С. 38—43.
5. Сирота З. М. Підготовка майбутніх учителів до музично-творчого розвитку учнів початкових класів : автореф. дис. кан. пед. наук : 13.00.04 Теорія і методика професійної освіти / З. М. Сирота. — Київ, 2005. — 20 с.
6. Слободянюк О. Формування моральних уявлень молодших школярів засобами фольклору // Наукові записки. Збірник матеріалів звітної науково-практичної конференції викладачів і студентів. [Текст] : серія "Початкове навчання". Вип. 1 / редкол. : В. Г. Волочай, Г. С. Тарасенко, В. С. Штифурак [та інш.]. - Вінниця : ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2002. - 93 с.

Л.В. Оберемок,
здобувач ступеня вищої освіти «магістр»,
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського,
наук. керівник - канд. пед. наук, доцент Л.С. Бровчак

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ПІДХОДУ НА УРОКАХ МИСТЕЦЬКОГО ЦИКЛУ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Постановка проблеми. Розвиток учнів початкових класів має відбуватися не за рахунок навантаження тренувальними завданнями, а в результаті надання їм можливості брати посильну участь у колективному пошуку нового на уроці, включатися в активну пізнавальну діяльність, щоб кожен учень міг повністю реалізувати себе, свої індивідуальні особливості і став справжнім суб'єктом навчання, які бажають і вміють вчитися. Виділяючи в якості основної мети навчального процесу просування учнів у розвитку,

засвоєння ними знань, умінь і навичок, актуальною і обов'язковою складовою педагогічної творчості стає проблема диференціації навчальної роботи.

Аналіз останніх досліджень. Проблема диференційованого підходу до навчання та виховання досить часто потрапляє в поле наукових інтересів вчених-педагогів. Різні її аспекти розглянуті в працях Ю.Бабанського, М.Данилова, А.Кірсанова, І.Лернера, Б.Ліхачова, А.Мудрика, М.Скаткина, Н.Тализіної, Г.Щукиної, І. Якиманської та ін. Представники педагогічної науки (П.Гусак, О.Зимовіна, Л.Жовтан, О.Кірсанов, Є.Нікітіна, І.Унт, Г.Гарднер, К.Леттері, П.Паск та ін.) розглядають проблему диференційованого підходу як рівень розумового розвитку учнів, рівень навченості, наочуваність, навчальну мотивацію, пізнавальні інтереси, темп навчання, когнітивні здібності, навчальні стилі учнів тощо.

Мета статті є аналіз поглядів щодо проблеми диференційованого підходу до навчання та виховання школярів на уроках мистецького циклу.

Виклад основного матеріалу. Проблеми організації диференційованих форм роботи з учнями присвячено багато досліджень у педагогіці і психології. Розглядаючи диференційований підхід до школярів як засіб підвищення ефективності навчально-виховного процесу, різні автори виділяють різноманітні аспекти цієї проблеми. Так, в одних працях диференційований підхід розглядається як засіб активізації пізнавальної активності учнів (Л.Арістова, Т.Шамова), в інших - аналізується роль групових форм роботи на уроці у підвищенні виховуючої ролі навчання (Х.Лійметс), ще інші визначають диференціацію як засіб попередження відставання в учінні (М.Махмутов).

Поняття «диференціація» все частіше зустрічається в словосполученнях «принцип диференціації навчання», «диференціація навчання», «диференційований підхід до навчання». Широко вживаним є поняття «диференційований підхід». Це особливий підхід до різних груп учнів, що лежить в основі організації навчальної роботи, різної за змістом, обсягом, складністю, методами і засобами.

Диференційовані завдання передбачають індивідуальну роботу з усіма категоріями учнів, конкретну допомогу кожному для максимального розвитку його розумових здібностей, дають змогу одночасно працювати з учнями різного рівня готовності до навчальної діяльності. Всі диференційовані завдання можна звести до таких:

- диференціація за ступенем самостійності;
- диференціація за ступенем складності завдань;
- диференціація за обсягом [2].

У молодших школярів індивідуальні властивості значні, але їх легко виявити і врахувати в рамках диференційованого навчання. В.Бондар вважає, що у педагогічному процесі зусилля повинні бути спрямовані на те, щоб впливати на учня, спираючись на відповідні дидактичні принципи, навчити його вчитися, створювати умови, за яких навчання стає виховним, таким, що формує переконання та особисті якості. Необхідна умова ефективності цих впливів - різнобічне знання особистості учня, найперше, його психологічних особливостей та можливостей. А щоб знати, що від дитини вимагати, потрібно знати, що вона може. Шлях розвитку індивідуальності лежить через розвиток інтересів, потреб, схильностей [1].

Велике значення даному питанню надавали провідні науковці Г.Селевко, О.Савченко, які вказують, що виявом диференціації є безпосереднє поширення в конкретному класі навчання з групами учнів, об'єднаних за певними якостями, значущими для процесу навчання (гомогенна група), пропонують диференціацію реалізувати на уроці через зміни в змісті, варіативність тривалості виконання завдань, відповідної готовності учнів до навчання, передбачають індивідуальний підхід до окремих учнів, груп дітей з метою надання їм допомоги в оволодінні програмовим матеріалом, розподіляючи матеріал за складністю та з огляду на індивідуальні можливості учнів.

Диференційований підхід до навчання полягає у можливості та варіативності індивідуальних і колективних підходів до досягнення цілей навчання (І.Дорофєєв), створення

оптимальних режимів пізнавальної діяльності школярів із різним рівнем знань з метою забезпечення ефективного засвоєння навчального матеріалу в процесі фронтальних, групових та індивідуальних форм роботи на кожному етапі уроку (Л.Голодюк).

На необхідність посилення диференційованого підходу на уроках мистецького циклу ще з молодших класів вказує С.Логачевська. Її досвід диференційованого викладання полягає у[2]:

- неоднаковій тривалості виконання одного й того ж завдання;
- збільшенню його обсягу;
- ускладненню способу виконання;
- використанні допоміжного матеріалу з метою опосередкованого консультування;
- одночасному використанні завдань, що різняться змістом і складністю їх виконання.

Ставлення до мистецтва, що представляє собою особистісно-сміслову структурну утворення, є педагогічно доцільною типоблазуючою властивістю в мистецькому вихованні. Аналіз структурно-змістових компонентів, ставлення до мистецтва уточнює магістральні напрямки мистецького виховання школярів. Характерні особливості ставлення школярів до мистецтва (формується в результаті навчально-виховних впливів школи, сім'ї, різних культурних і суспільних інститутів тощо) можуть бути зафіксовані об'єктивно засобами педагогічної діагностики [4].

Оскільки реалізація диференційованого підходу передбачає, передусім, діагностику психологічних особливостей учнів та групування, умовне або реальне, дітей у типологічні групи, вчитель має володіти методами (методиками) діагностики особливостей (комплексу особливостей), які планує враховувати в процесі організації навчання. Також викладач має ознайомитись з узагальненими характеристиками кожної типологічної групи учнів та, на основі їх аналізу, визначити форми, методи, прийоми роботи, які дозволять активізувати різних учнів на уроках. Після проведення діагностики вчитель має інтегрувати у методичні етапи уроку форми та методи роботи, спрямовані на активізацію конкретного учнівського контингенту.

Інформація про типи ставлення до мистецтва, про типологічну структуру аудиторії є педагогічно доцільним критерієм для реалізації вчителем диференційованого підходу в рамках різних форм мистецького виховання школярів у початковій школі.

Висновки. Диференціація навчання, дозволяє оптимізувати засвоєння знань учнями, формування у них практичних навичок та вмінь, активізувати дітей у процесі навчання, підвищити їх мотивацію. Крім того, диференційований підхід є зручним для використання учителями, оскільки, на відміну від індивідуального підходу, передбачає врахування типологічних особливостей учнівського контингенту, що є актуальним з огляду на велику кількість дітей в групах та загальну завантаженість педагогів.

Література

1. Бондар В.І., Ільченко А.М. Психолого-педагогічні основи розвитку дітей в системі М. Монтесорі: Навчальний посібник. – Полтава: РВВ ПДАА, 2009. – 252 с.
2. Логачевська С.П. Диференціація у звичайному класі: Методичний посібник / За ред. Савченко О.Я. — К.: 1998. — 288 с.
3. Педагогічна психологія : навч. посіб. / О. П. Сергєєнкова, О. А. Столярчук, О. П. Коханова, О. В. Пасєка. – Київ : Центр навчальної літератури, 2012. – 168 с.
4. Формування дидактичної компетентності педагогів дошкільної та початкової освіти: збірник науково-методичних праць / за заг. ред. В.Є. Литнєва, Н.Є. Колесник, Т.В. Наумчук. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2015. – 648 с.